

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **35** let

Ni težko pridobiti znanje, težje ga je uporabiti.
Han Fei

Ne spreglejte, še je pravi čas za vpis

35. leto Slovenske UTŽO je pred nami! Domala 50 študijskih smeri in 300 študijskih skupin, več kot 3000 študentov, veliko tradicionalnih, a tudi veliko presenetljivih, drugačnih študijskih programov, številne prireditve, odprte za javnost, možnosti za mednarodno sodelovanje in delovanje v družbi vrstnikov, prostovoljstvo v kulturi. **Učite se, česar ste si zmeraj želeli, pa niste mogli! Zdaj je čas za vpis!**

Vpis poteka **osebno na sedežu Univerze za tretje življenjsko obdobje, Poljanska cesta 6, vsako delovno dopoldne v septembru med 9.00 in 12.00 uro**, izjemoma tudi popoldne do 16.00 ure. Vpis po spletu zaradi narave delovanja UTŽO ni mogoč.

Misleče telo

Metode somatske vzgoje in izobraževanja smo vgradili v nov izobraževalni program SUTŽO Misleče telo. Somatska vzgoja in izobraževanje je študijsko področje. Temelji na vadbi in teoriji, na metodah, s katerimi se je moč učiti učenja zavedanja telesa in gibanja, drže telesa v fizičnem in

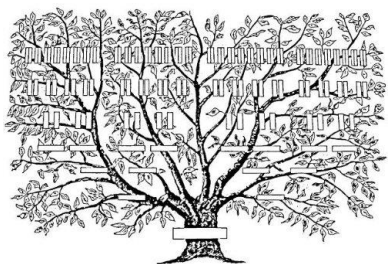
socialnem prostoru. Če smo obdani s plesalci, postanejo tudi naši gibi natančni, vzravnamo glavo in telo, če živimo v domu starejših, kaj kmalu pričnemo podrsavati, če opazujemo natararje v dobrih restavracijah, se ti gibljejo svojemu položaju primerno. Mlade asistentke na fakultetah stopajo hitro in odločno itd. Gibanja se učimo nezavedno ali zavedno. Da bilo zavedno, tega si želimo. Fedelkreisova metoda, Alexandrova tehnika, holistična kultura telesa (občutki, čustva in misli), pa tudi nekatere borilne veščine, funkcionalna analiza plesnega giba so metode somatske vzgoje. Vse metode so osredotočene na telo, da ga razumemo, da to posledično razume nas, na misleče, zavedno telo, kjer se srečujejo občutki, čustva in misli. Pa še to: predpona *soma* označuje povezavo telesa, psihe in razmišljanja. Program *Misleče telo* je za letošnje študijsko leto že zapolnjen.

Lutkarji skupine Žar po izvedbi Pestrne

Premiera: Pestrna v izvedbi Skupine Žar Ajdovščina, 2018

Lutkovna skupina Žar iz Društva Most - UTŽO Ajdovščina si je za leto 2018 izbrala Bevkovo Pestrno in jo prav ob zaključku sezone premierno postavila na oder. Zbrala se je zelo mešana publika – otroci in starši, none in nonoti z vnuki, pa prijateljice in prijatelji članov skupine so zasedli skoraj vse sedeže in zavzeto spremljali zgodbo o Grivarjevi Nežki, ki je morala k zlobni Mejačevki za pestrno. Bevkovo povest, ki je izšla med obema vojnama, je za lutkovno izvedbo priredila Klara Štrancar. Ohranila je vse prvinske lastnosti Bevkove pripovedi, jo obogatila z Gregorčičevimi verzi, ki jih lutkarji pojejo ali pripovedujejo. Skupini je pri študiju pomagal priznani slovenski lutkar Jože Zajc, ki je tudi izdelal lutke. Scena je delo Silve Copič, skupaj z Maro Pergar pa je predstavo tudi režirala. Pestrna v izvedbi Lutkovne skupine Žar je tako še eno darilo v jubilejnem, 20. letu obstoja in delovanja Društva Most, znotraj katerega deluje skupina. Oživila je prav na koncu kulturne sezone, ponovitve sledijo zdaj v jeseni.

Kdor se sprašuje o prednikih, se sprašuje o sebi. Študijski krožek »Rodoslovje – poznam svoje korenine?« na Univerzi za tretje življenjsko obdobje Celje

Zanimanje za rodoslovje v času negotove individualne in kolektivne identitete raste. Mnoge zanima, kdo so bili njihovi predniki, kako so živeli, ne vedo pa, kako se raziskovanja lotiti. Na UTŽO Celje so pripravili študijski krožek »Rodoslovje – poznam svoje korenine?«, utemeljen v teoriji in praksi: definicija rodoslovja, iskanje virov, urejanje zbranega gradiva in izdelava družinskega drevesa. Spoznavajo vire rodoslovnih podatkov: status animarum, matične knjige, popise prebivalstva,

adresarje, urbarje, zemljiške knjige, katastre, šolsko, sodno in vojaško dokumentacijo, notarske zapise. Včasih se je pogosto šlo k notarju: posojila, skrb za ostarelo mater, predporočna pogodba, služnostna pot. S temi zapisi se začrta družbeni položaj prednika, njegova dobra ali slaba razmerja z otroki ali sosedi. Viri so pogosto zapisani v latinskem ali nemškem jeziku, zato člani krožka spoznavajo temeljno izrazje in se vadijo v branju. Obiščejo relevantne ustanove: Nadškofijski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv Maribor, referat za matične zadeve celjske upravne enote, urad zemljiške knjige pri celjskem sodišču. Rodoslovje je zanimivo. Daje živost življenju.

(Vir: Janja Jedlovčnik, mentorica)

Programi po Sloveniji so raznoliki, a povsod z znanjem zagovarjajo dediščino **Oddaja STORŽ, Radio Slovenija Prvi. Ljubljana, 6. september 2018**

UTŽO po Sloveniji se ukvarjajo s snovno in nesnovno kulturno dediščino, ki je dediščina, če ji lokalna skupnost pripiše kulturno in družbeno vrednost in ceni njeno lepoto. Dediščina je "na udaru", zato jo je treba spoznati in braniti. S pridobivanjem znanja, raziskovanjem, delovanjem to na univerzah tudi počnejo. "Beremo, se pogovarjamo o knjigi, pišemo, izdajamo vseslovenske literarne zbornike, jih predstavljamo javnosti," je povedala Mira Smrkolj iz Društva Lipa - UTŽO Domžale. "Sodelujemo z lokalnim muzejem in združenji, pa Marinkino knjižnico, ki so jo ustanovili na UTŽO in ima zdaj 8000 knjig za javno izposojno" (Borjana Koželj, UTŽO Škofja Loka). Pripravljajo tudi delavnice na temelju študija starih receptov. Nevenka Tomšič z UTŽO Ilirska Bistrica je poudarila medgeneracijskost njihovega povezovanja v kraju. Obnovili so staro prešo v vasi, kjer je le osem prebivalcev. Izdajajo publikacije, pripravljajo razstave. Alijana Šantej (SUTŽO) je pogovoru dala okvir za širše razumevanje namena in poslanstva univerz.

Več: <https://radioprvi.rtv slo.si/2018/08/storz-101/>

Znanje nas povezuje z življenjem **Oddaja Dobro jutro, TV Slovenija 1. Ljubljana, 17. september 2018**

»Študente na univerzah za tretje življenjsko obdobje vodi do novega znanja vedoželjnost, želja po spoznavanju in razumevanju sebe in sveta okoli nas. Starejši so visoko motivirani, a tudi zahtevni študenti. Zanje je pomembno, da ob učenju doživljajo občutja ugodja, sproščenosti in sprejetosti v študijski skupini,« je v oddaji poudarila prof. dr. Ana Krajnc, predsednica SUTŽO. Olga Rems, upokojena televizijska voditeljica in študentka umetnostne zgodovine na UTŽO Ljubljana, se je odločila za študij umetnostne zgodovine, ker jo je to področje vedno zanimalo, ker želi zvedeti, kaj so prednamci ustvarili, katera so spoznanja preteklosti. Z upokojitvijo vedoželjnost in potreba po osebnotnem razvoju ne prenehata. Nasprotno, prav obdobje po upokojitvi omogoča obuditev in uresničitev neizpoljenih interesov ali razvoj novih dejavnosti, ki nas povežejo z ljudmi.

Več: <https://4d.rtv slo.si/arhiv/dobro-jutro/174562685>

Sveti Matej piše v kodeks; pred njim je pisalno orodje pisarjev. Konstantinopol, 12. st.

Besedilo ne obstaja, če se ne materializira. Na rob programu Človek in njegove pisave

Program *Človek in njegove pisave* nas vodi skozi zgodovinska obdobja, nas pomirja, nas navaja, da mislimo o sebi in drugih, vodi nas v izdelavo prigodnih voščilnic, jedilnikov, napisov, pisanje vrednih besedil itd. Besedila pa ni moč napisati brez podlage, pisanje se uteleša v gibih, razmakih, navadah. Pisatelji ne pišejo knjig! Pišejo besedila, ki se spremenijo v izpisan predmet; rokopis, gravuro, tiskano stran in elektronsko knjigo. Do izpisanih predmetov imajo pisci in bralci različen odnos, odvisno od časa, prostora in okolja. V vseh zgodovinskih obdobjih od antike sem se ustvarjanje izpisanih predmetov spreminja. Današnje površnosti v antiki, srednjem veku ali renesansi ni bilo, ni je bilo v času rokopisov, ko je bila sleherna črka izpisana skrbno, počasi, v miru, ko je bila morebiti tudi okrašena z iluminacijami, vse v mislih na bralca.

Zakaj se več zanimanje za francoski, španski, portugalski jezik?

Odrasli, ki razumejo in govorijo vsaj dva tuja jezika, se lažje spoprijemajo z nepoznanim (Journal of Euroscience), so kognitivno prožnejši in tako za naloge porabijo manj energije kot drugi (Annals of Neurology). Podobno starejši odrasli. Njihova kognitivna inteligentnost je boljša, precej lažje berejo in razumejo pisno besedilo. Lažje pomnijo nove besede. Ne nazadnje *znati jezik pomeni pomniti jezik*. Med razvitim ustnim in pisnim jezikom je tesna povezava, pisanje krepi neizogibno potrebno abstraktno mišljenje. Znanje in učenje jezikov preprečujeta upad kognitivnih zmožnosti in boljšata prilagajanje in sposobnost spreminjanja. Če lahko mislimo v tujem jeziku, se tudi bolje odločamo.

Foto: Rajka Bračun Sova

Umetnostnozgodovinske preference pri starejšem muzejskem občinstvu - nekaj izjav študentov in nekaj spoznanj mentorice

Zakaj se starejši radi vpisujejo v umetnostnozgodovinske študijske krožke? Sami pravijo, da zato, ker čutijo potrebo po doživljanju lepega, ker tako bolje razumejo svet okrog sebe, ker je učenje izmenjava in je vez z drugimi, ker imajo zdaj več prostega časa in se umetnosti lahko posvetijo. *Doc. dr. Rajka Bračun Sova*, mentorica več študijskih krožkov na UTŽO Ljubljana, spremlja odzive svojih starejših študentov in jih zaokroža v raziskovalna spoznanja. Zanima jo, kako pridobljeno znanje spreminja poglede študentov na umetnost. Študijski izleti, denimo ogled baročne cerkve v Šmarjah pri Jelšah, je iz študentov izvil takšna razmišljanja: »Pomembno je, da greš naokrog.« »Da doživiš srečanje s tem kipom.« »Jaz sem se dotaknila samo enega kipa, toliko, da sem videla, da je to les.« Ob ogledu cerkvice Sv. Roka pa: »Smo uživali, je pa prenatrpana.« »Ni mi všeč, je prenatrpana.« Cerkve so bile (nekoč) drugorazredna tema. Preference starejših prihajajo iz socialnega okolja, svetovnega nazora njihove primarne družine, spominov na doživetja. Skozi izobraževalni program se spreminjajo. Študenti se učijo gledati, razumeti, spreminjajo, poglobljajo in širijo se njihovi pogledi, zanimanja in stališča.

Zgodbe staranja

Ljubljana, 13.-14. september 2018

Konferenca z mednarodno udeležbo predavateljev je razkrila ugotovitve znanosti o starosti. *Dr. Tom Kirkwood* z Univerze New Castle v Angliji se je osredotočil na razlago, kaj je starost. »Ljudje nad 85 let so najvišje med vsemi ocenili kakovost svojega življenja«, je dejal *prof. dr. Zvezdan Pirtovšek*, ki je z nevrološkega vidika pojasnil upadanje/ohranjanje nevroloških funkcij v starosti, *dr. Ingrid Tomkowiak* iz Züricha je razčlenila temo *Otrok in starejši po zgodbi o Heidi*. Otrok in starejši delujeta iz svojih vrednot: spoštovanje, sodelovanje, medsebojna solidarnost, čustvena toplina itd. Zato sta si blizu. Vmesna generacija se pod vplivi zunanjih pritiskov vda zunanjim prevladujočim vrednotam. Svoje osebne potrebe odpiše. Otrok ne potrebuje tabujev o staranju in starosti, pravi *mag. Tilka Jamnik*. Dobre prakse medgeneracijskega sodelovanja se lahko razvijajo le v neposrednih življenjskih situacijah. SUTŽO sta zastopali *Ana Krajnc* in *Urška Majaron*.

Avtor: Pablo Picasso

Ženske v Sloveniji so bolj dolgožive, tiste v Španiji pa najbolj od vseh

Kakšna je pričakovana življenjska doba žensk ob rojstvu? The Guardian poroča (povzeto po EUROSTAT, 2016), da ženske v Veliki Britaniji živijo 83 let, to je šest let manj od evropskega povprečja, pri čemer so 19,3 leta slabega zdravja. Najbolj dolgožive so ženske v Španiji (83,3 let). Slovenija je na osmem mestu v Evropi.

REFUGEES

Film se ne konča, ko se zaključi snemanje. Film *Samo še en objem* na filmskih festivalih Ljubljana, avgust 2018, Portorož, september 2018

Avtorji filma *Samo še en objem*, družbeno angažirani filmski ustvarjalci, študenti UTŽO Ljubljana, so bili na Festivalu slovenskega filma v Portorožu. Film, ki je nastal v projektu RefugeesIN ob finančni podpori EU, je bil sprejet v uradni pregledni program festivala, v Ljubljani pa so ga predvajali avgusta na Festivalu kratkega filma. Drugi film istih avtorjev *Marijana* je portretni dokumentarec. Pripoved nam nastavi zrcalo, budi čustva, veča razumevanje vprašanj begunstva.

Izključeni moški?

Veronica McGivney raziskuje vzroke za manjšo udeležbo moških v izobraževanju odraslih in starejših odraslih v Veliki Britaniji. Manj je moških v izobraževanju odraslih med tistimi, ki so zgodaj zaključili šolanje. Malo jih je tudi med tistimi, katerih šolanje je bilo kratko, med ročnimi delavci, starejšimi moškimi in moškimi pripadniki manjšinskih skupin. Njihova primarna motivacija za izobraževanje je praktične narave in je povezana s poklicnim delom. Moški, ki se ne izobražujejo, so tisti izpadli s trga dela ali z roba trga dela. Moške od izobraževanja odvrča to, da dvomijo v vrednost izobraževanja (izobraževanje ne prinaša dela!) in pogledi na to, kaj je pravo možato obnašanje. Potrebna bo sprememba kulture okolja, da bo izobraževanje postalo sprejemljiva dejavnost za moške. Že kot dečki bi morali biti izpostavljeni drugačni socializaciji. Med starejšimi moškimi, ki se izobražujejo, so

predvsem tisti iz višjih družbenih slojev. *National Institute of Adult Continuing Education, 21 De Montfort Street, Leicester, England LE11 7GE, United Kingdom.*

Napovedujemo, vabimo

UTŽO na Dnevh Evropske kulturne dediščine: Vrtnice, rožni vrt in park Tivoli

Študijska skupina »Spoznamo svoje mesto in domovino«, mentorica mag. Olga Paulič

5. oktober 2018 ob 11.00, Narodna galerija, Prešernova cesta 22, Ljubljana

Prijave: urska.telban@univerzatri.si

Več: <http://www.utzo.si/vrtnice-rozni-vrt-in-park-tivoli-v-ljubljani>

Skodelica brez kave

Razstava študijskih krožkov za keramiko UTŽO Ljubljana in UTŽO Domžale, mentorica Lučka Šiçarov
12. oktober 2018 ob 19.00, Kulturni center Šentjanž v Rožu, Avstrija

Gledališče ob petih

Partnersko sodelovanje Slovenskega mladinskega gledališča in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. V abonmaju se bodo zvrstile štiri gledališke predstave. Predstave so med tednom ob 17.00 uri, po ogledu sledi pogovor z ustvarjalci. Cena abonmaja je 29,00 €.

Vpis v gledališki abonma 2018/2019 že poteka: Prodajna galerija Slovenskega mladinskega gledališča, Trg francoske revolucije 5, Ljubljana, tel. št. 01 425 33 12 (pon–pet: 12.00–17.30, sob: 10.00–13.00), e-pošta: smg.blagajna@siol.net.

Program abonmaja: <https://mladinsko.com/sl/abonmaji/abonma-gledalisce-ob-petih>

Mestni kino Kinodvor vabi k vpisu v abonma Filmska srečanja ob kavi

Partnersko sodelovanje Mestnega kina Kinodvor in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Srečujemo se ob sredah ob 15. uri. Za dopoldanski abonma so mesta že zasedena.

Obiskovalcem popoldanskega abonmaja so pogovori z gosti na voljo na spletu.

Cena abonmaja je 35 €, vključena brezplačna kava ali čaj (za člane abonmaja v pretekli sezoni in člane Kluba Kinodvor je cena abonmaja 30 €). Več informacij in vpis v abonma: Kinodvor, Kolodvorska 13, Ljubljana, tel. št. 01 239 22 17, e-pošta: blagajna@kinodvor.org

Prva filmska predstava bo na sporedu v sredo, 3. oktobra.

Program abonmaja: <https://www.kinodvor.org/filmska-srecanja-ob-kavi>

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net

